

Realizacja zapisów uchwały Rady Miasta Krakowa Nr LXXXIII/1267/13 z dnia 25 września 2013 r. w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Gminie Miejskiej Kraków na lata 2013 – 2015

Rodzinna piecza zastępcza to system pieczy zastępczej, w skład którego wchodzi zawodowe, spokrewnione i niezawodowe rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka:

– **rodzina zastępcza spokrewniona** – rodzina zastępcza, którą tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący/będąca krewnymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka

– **rodzina zastępcza niezawodowa** – rodzina zastępcza, którą tworzą małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, niebędący krewnymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka

– **zawodowa rodzina zastępcza, pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** – rodzina zastępcza, w której umieszcza się dziecko do czasu unormowania sytuacji dziecka, nie dłużej niż na okres 4 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, przysposobienie lub umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej:

– **zawodowa specjalistyczna rodzina zastępcza** – rodzina zastępcza, w której umieszcza się w szczególności dzieci niepełnosprawne i dzieci, skierowane na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich lub małoletnie matki z dziećmi

– **rodzinny dom dziecka** – tworzony jest przez małżonków lub osobę nie pozostającą w związku małżeńskim, sprawujące opiekę nad łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej.

Instytucjonalna piecza zastępcza to system pieczy zastępczej sprawowany w formie całodobowych placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Placówka opiekuńczo – wychowawcza:

– **typu rodzinnego** – zapewnia opiekę dzieciom w różnym wieku, w tym dorastającym i usamodzielniającym się, umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu

– **typu interwencyjnego** – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem powyżej 10 roku życia w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia opieki. Pobyt w placówce nie może trwać dłużej niż 3 miesiące, w szczególnych przypadkach może zostać przedłużony do zakończenia trwającego postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, przysposobienie lub umieszczenie w pieczy zastępczej. W sytuacjach szczególnych do placówek kierowane mogą być dzieci młodsze

– **typu socjalizacyjnego** – zapewnia całodobową opiekę i wychowanie nad dziećmi powyżej 10 roku życia, których powrót do domu nie jest możliwy. W sytuacjach szczególnych do placówek kierowane mogą być dzieci młodsze

– **typu specjalistycznego – terapeutycznego** – zapewnia opiekę nad dziećmi powyżej 10 roku życia o indywidualnych potrzebach w tym: legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającymi stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii oraz wymagającymi wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. W sytuacjach szczególnych, do placówek kierowane mogą być dzieci młodsze.

Zgodnie z art. 180 pkt. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2015 r. poz. 332 z późn. zm.), do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3 – letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. W dniu 25 września 2013 r. Rada Miasta Krakowa przyjęła uchwałę Program Rozwoju Pieczy Zastępczej, który realizowany jest na terenie Gminy w okresie od 2013 do 2015 r. Zgodnie z założeniami Programu, informacje dotyczące realizacji Programu mają być zawarte w corocznym sprawozdaniu z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Przyjęty Program zakłada realizację następujących celów:

1. Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Gminy Miejskiej Kraków.
 - 1) Tworzenie warunków do powstawania nowych rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.

Przedsięwzięcia planowane do realizacji

Planowane do realizacji działania	Nazwa wskaźnika dotyczącego zakresu realizowanego zadania	Wartość wskaźnika za rok 2015
Zamieszczanie informacji propagujących rodzicielstwo zastępcze w lokalnych mediach, organizowanie akcji informacyjnych	Liczba publikacji prasowych, internetowych/materiałów radiowych telewizyjnych/spotkań	2 publikacje prasowe, 5 informacji internetowych, 2 materiały radiowe, 6 materiałów telewizyjnych, 10 tys. ulotek, 40 plakatów wielkoformatowych na przystankach MPK
Nabór niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka	Liczba rozmów osobistych i telefonicznych	116 rozmów osobistych i telefonicznych
Prowadzenie kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka	Liczba przeprowadzonych procedur kwalifikacyjnych	20 procedur kwalifikacyjnych dla kandydatów do pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej, 74 procedury kwalifikacyjne dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny spokrewnionej i niezawodowej
Prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka	Liczba godzin przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów	170 godzin
Tworzenie nowych form rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba nowych rodzin zastępczych spokrewnionych/niezawodowych/zawodowych/rodzinnych domów dziecka	4 zawodowe rodziny zastępcze, 34 rodziny zastępcze spokrewnione i niezawodowe; 1 rodzinny dom dziecka.
Tworzenie nowych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba nowych miejsc w zawodowych rodzinach zastępczych/Liczba nowych miejsc w rodzinnych domach dziecka	6 miejsc w zawodowych rodzinach zastępczych; 4 miejsca w rodzinnym domu dziecka
Opracowanie systemu motywacji do podjęcia rodziny zastępczej		Od lipca 2013r. obowiązuje uchwała Nr LXXIX/1198/13 Rady Miasta Krakowa w sprawie określenia szczegółowych

	<p>Przygotowanie projektu uchwały w zakresie wynagradzania zawodowych rodziców zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka</p> <p>Przyznanie rodzinom zastępczym świadczeń fakultatywnych</p>	<p>warunków wynagradzania zawodowych rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka, funkcjonujących na terenie Gminy Miejskiej Kraków, która została zmieniona uchwałą RMK Nr X/179/2015. Na podstawie zmiany uchwały wynagrodzenie zawodowych rodzin zastępczych zostało zwiększone. Ponadto w dniu 2 grudnia 2015r. Rada Miasta Krakowa przyjęła kolejną uchwałę zmieniającą, zgodnie z którą zwiększone zostało wynagrodzenie dla rodzin pomocowych</p> <p>436 świadczeń – w tym: 32 świadczenia na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka; 16 świadczeń na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki; 143 świadczenia na utrzymanie lokalu mieszkalnego; 2 świadczenia na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z remontem w lokalu zajmowanym przez rodzinny dom dziecka; 15 świadczeń na pokrycie innych nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem w rodzinach zastępczych zawodowych oraz funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka; 228 świadczeń na dofinansowanie kosztów wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania.</p>
--	---	--

2) Wzmocnienie kompetencji wychowawczych osób sprawujących pieczę.

Przedsięwzięcia planowane do realizacji:

Planowane do realizacji działania	Nazwa wskaźnika dotyczącego zakresu realizowanego zadania	Wartość wskaźnika za rok 2015
Zatrudnienie odpowiedniej liczby wykwalifikowanych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba koordynatorów	19 koordynatorów
Organizowanie grup wsparcia dla rodzin zastępczych	Liczba grup wsparcia/Liczba uczestników grup wsparcia	9 grup wsparcia dla 74 uczestników

Zapewnienie dostępu do usług specjalistycznego poradnictwa	Liczba rodzin korzystających ze specjalistycznego poradnictwa/liczba porad	262 rodziny / 1219 porad
Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych	Liczba godzin przeprowadzonych szkoleń/Liczba osób uczestniczących w szkoleniu	80 godzin szkoleń / 104 osoby
Zapewnienie pomocy wolontariuszy	Liczba rodzin objętych pomocą wolontariuszy	124 rodziny

3) Wzmocnienie rozwoju poznawczego, emocjonalnego i społecznego dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.

Przedsięwzięcia planowane do realizacji:

Planowane do realizacji działania	Nazwa wskaźnika dotyczącego zakresu realizowanego zadania	Wartość wskaźnika za rok 2015
Zapewnienie pomocy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba dzieci objętych działaniami koordynatorów	677 dzieci
Organizowanie grup wsparcia/grup socjoterapeutycznych dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	Liczba grup wsparcia/Liczba uczestników grup wsparcia	1 grupa / 20 dzieci
Zapewnienie dostępu do usług specjalistycznego poradnictwa	Liczba dzieci korzystających ze specjalistycznego poradnictwa	151 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, oraz 3 dzieci własnych rodziców zastępczych
Zapewnienie pomocy wolontariuszy	Liczba dzieci objętych pomocą wolontariuszy	169 dzieci

2. Zapewnienie opieki dzieciom w formach pieczy instytucjonalnej dostosowanych do ich potrzeb.

1) Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych z uwzględnieniem aktualnych potrzeb oraz przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Przedsięwzięcia planowane do realizacji:

Planowane do realizacji działania	Nazwa wskaźnika dotyczącego zakresu realizowanego zadania	Wartość wskaźnika za rok 2015
Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu interwencyjnego	Liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych typu interwencyjnego/przeciętna liczba miejsc w placówkach typu interwencyjnego/przeciętna liczba dzieci umieszczonych	3 placówki opiekuńczo – wychowawcze typu interwencyjnego/ 58 miejsc / 41 dzieci umieszczonych (przeciętnie)
Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego	Liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego/przeciętna liczba miejsc w placówkach typu socjalizacyjnego/przeciętna liczba dzieci umieszczonych	27 placówek opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego/ 367 miejsc / 344 dzieci umieszczonych (przeciętnie)
Pozyskanie lokali na uruchomienie i prowadzenie placówek	Liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych typu specjalistyczno	3 placówki opiekuńczo – wychowawcze typu specjalistyczno –

opiekuńczo – wychowawczych typu specjalistyczno – terapeutycznego –	– terapeutycznego/przeciętna liczba miejsc w placówkach typu specjalistyczno – terapeutycznego/przeciętna liczba dzieci umieszczonych	terapeutycznego/ 35 miejsc / 34 dzieci umieszczonych (przeciętnie)
Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego	Liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych rodzinnego/przeciętna liczba miejsc w placówkach typu rodzinnego/przeciętna liczba dzieci umieszczonych	6 placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego/ 43 miejsca / 41 dzieci umieszczonych (przeciętnie)

Zgodnie z założeniami Programu, przewidziano, iż do 31.12.2015 r. osiągnięte zostaną następujące efekty:

- a) Zostanie uruchomionych 10 placówek typu specjalistyczno – terapeutycznego zapewniających opiekę i wychowanie 105 dzieciom wymagającym specjalistycznych oddziaływań – w tym 6 dla dzieci z zaburzeniami zachowania i emocji w ramach Centrum Administracyjnego, które zostanie powołane.

Według stanu na dzień 31.12.2015 r. funkcjonowały 3 placówki tego typu, zapewniające 35 miejsc. Jednocześnie podjęto działania mające na celu przekształcenie funkcjonujących placówek opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego w placówki typu specjalistyczno – terapeutycznego. W wyniku dokonanych zmian od dnia 1.01.2016 r. uruchomiono 6 nowych placówek typu specjalistyczno – terapeutycznego, funkcjonujących w ramach Centrum Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych „PARKOWA”, ul. Parkowa 12, które zapewniają 68 miejsc. Tym samym na terenie Gminy Miejskiej Kraków funkcjonuje 9 placówek zapewniających 103 miejsca.

- b) Instytucjonalne formy pieczy zastępczej zostaną dostosowane do przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – w tym prowadzone będą placówki typu socjalizacyjnego zapewniające 14 miejsc.

Według stanu na dzień 31.12.2015 r. na terenie Gminy Miejskiej Kraków funkcjonowały 4 placówki, w których liczba miejsc wynosiła więcej niż 14. W wyniku podjętych działań, z dniem 1.01.2016 r. kolejne placówki osiągnęły standard liczby miejsc i na terenie Krakowa funkcjonują obecnie 2 placówki, które zapewniają więcej niż 14 miejsc.

- c) Zmniejszenie liczby dzieci do 7 roku życia korzystających z instytucjonalnych form pieczy zastępczej.

Podjęto działania aby w pierwszej kolejności zapewnić opiekę i wychowanie dzieciom poniżej 7 roku życia w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Sukcesywnie zmniejszono liczbę dzieci poniżej 7 roku życia w placówkach. W roku 2014 z opieki i wychowania w placówkach korzystało 121 dzieci, natomiast w roku 2015 – 91.

3. Wzmocnienie kwalifikacji kadry wychowawczej zatrudnionej w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Przedsięwzięcia planowane do realizacji:

Planowane do realizacji działania	Nazwa wskaźnika dotyczącego zakresu realizowanego zadania	Wartość wskaźnika za rok 2015
Organizowanie specjalistycznych szkoleń dla kadry wychowawczej zatrudnionej w placówkach	Liczba przeprowadzonych szkoleń (przez dyrektora placówki/przez Powiat)/Liczba osób, które ukończyły szkolenia	158 szkoleń / 151 osób

4. Życiowe usamodzielnienie osób opuszczających rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka i placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz ich integracja ze środowiskiem.

Przedsięwzięcia planowane do realizacji:

Planowane do realizacji działania	Nazwa wskaźnika dotyczącego zakresu realizowanego zadania	Wartość wskaźnika za rok 2015
Realizacja indywidualnych programów usamodzielnienia	Liczba realizowanych indywidualnych programów usamodzielnienia	819 indywidualnych programów usamodzielnienia
Świadczenie pracy socjalnej i udzielanie wsparcia przez koordynatorów	Liczba osób usamodzielnianych objętych pracą socjalną/Liczba osób usamodzielnianych objętych wsparciem koordynatorów	100 osób usamodzielnianych objętych wsparciem koordynatorów
Prowadzenie mieszkań chronionych dla usamodzielnianych wychowanków	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie mieszkania chronionego	16 osób

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, 3 – letnie powiatowe programy rozwoju pieczy zastępczej zawierają coroczny limit zawodowych rodzin zastępczych. Na rok 2015 ustalono limit zawodowych rodzin zastępczych wynoszący 43. Osiągnięto niższy wskaźnik niż zakładano z uwagi na fakt, iż w roku 2015 rozwiązano 4 umowy z zawodowymi rodzinami zastępczymi.

	Wartość osiągnięta w roku 2015
Liczba zawodowych rodzin zastępczych	40

W zakresie pieczy instytucjonalnej Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej zakładał, iż zostaną dokonane następujące zmiany:

- 1) zmniejszenie o 120 liczby miejsc w placówkach socjalizacyjnych;
- 2) zmniejszenie o 2 miejsca w placówkach typu interwencyjnego;
- 3) zmniejszenie o 2 miejsca w placówkach typu rodzinnego;
- 4) uruchomienie 105 miejsc w placówkach specjalistyczno – terapeutycznych.

Prognozę zmian oparto na założeniu, iż w miarę zwiększania udziału rodzinnych form pieczy zastępczej w krakowskim systemie pieczy oraz tworzenia placówek typu specjalistyczno-terapeutycznego, sukcesywnie zmniejszane będą miejsca w placówkach typu socjalizacyjnego. W okresie realizacji Programu, pozyskano nowe rodziny zastępcze oraz uruchomiono rodzinny dom dziecka. Podejmowane działania doprowadziły do uruchomienia placówek zapewniających specjalistyczną opiekę. Jednakże liczba nowych miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz fluktuacja w zakresie funkcjonujących rodzin, nie dała możliwości

zmniejszenia liczby miejsc w instytucjonalnych formach pieczy w takim stopniu jak zakładano.

Poniższa tabela przedstawia cele zakładane do osiągnięcia przez Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej oraz stopień ich realizacji. Jako datę odniesienia wskazano 1.01.2016 r. z uwagi na fakt, iż działania podejmowane w roku 2015 wprowadzały zmiany dopiero od tego dnia:

Rodzinna piecza zastępcza

	Zakładane rezultaty				Osiągnięte rezultaty	
	2013		2015		1.01.2016r.	
	Liczba miejsc	Liczba rodzin	Liczba miejsc	Liczba rodzin	Liczba miejsc	Liczba rodzin
zawodowe rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	47	25	65	33	53	27
zawodowe specjalistyczne rodziny zastępcze	9	9	10	10	11	9
rodzinne domy dziecka	19	3	19	3	9	2
Łącznie	75	37	94	46	73	38

Instytucjonalna piecza zastępcza

	Zakładane rezultaty				Osiągnięte rezultaty	
	2013		2015		1.01.2016r.	
	Liczba miejsc	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba placówek
placówki opiekuńczo – wychowawcze typu interwencyjnego	58	3	56	3	56	3
placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego	61	8	59	8	43	6
placówki opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego	367	19	247	18	295	23
placówki opiekuńczo – wychowawcze typu specjalistyczno – terapeutycznego	0	0	105	10	103	9
Łącznie	486	30	467	39	497	41
Suma miejsc w systemie	561		561		570	

Zatem w wyniku dokonanych przekształceń dokonano następujących zmian:

- 1) zmniejszenie o 72 liczby miejsc w placówkach socjalizacyjnych;
- 2) zmniejszenie o 2 miejsca w placówkach typu interwencyjnego;
- 3) zmniejszenie o 16 miejsc w placówkach typu rodzinnego;
- 4) uruchomienie 103 miejsc w placówkach specjalistyczno – terapeutycznych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej, realizował również inne, nie wymienione w Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej zadania.

L.p.	Rodzaj zadania	Zrealizowane działania
1.	Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi.	Pracownicy organizatora uczestniczyli w 152 rozprawach sądowych dotyczących uregulowania sytuacji dzieci, ponadto zwołali 787 zespołów konsultacyjnych złożonych z pracowników MOPS oraz innych instytucji zaangażowanych w pomoc dzieciom przebywającym w rodzinnej pieczy zastępczej, przeprowadzili 1859 konsultacji ze specjalistami (pedagodzy i wychowawcy szkolni, psychologowie, lekarze, pracownicy socjalni, kuratorzy)
2.	Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.	Z porad prawnych udzielanych przez pracowników MOPS skorzystało 19 rodzin zastępczych.
3.	Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.	W 2015 r. sporządzono dla sądu rodzinnego 886 ocen i opinii o sytuacji dzieci w rodzinach zastępczych. Opracowanych zostało 835 planów pomocy oraz modyfikacje planów pomocy dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych. Zorganizowano 837 kontaktów dzieci z rodzinami biologicznymi, w tym w 312 kontaktach uczestniczyli pracownicy MOPS.
4.	Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.	W 2015 r. dokonano 41 zgłoszeń dotyczących dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych oraz 24 zgłoszenia dotyczące dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych i niezawodowych.